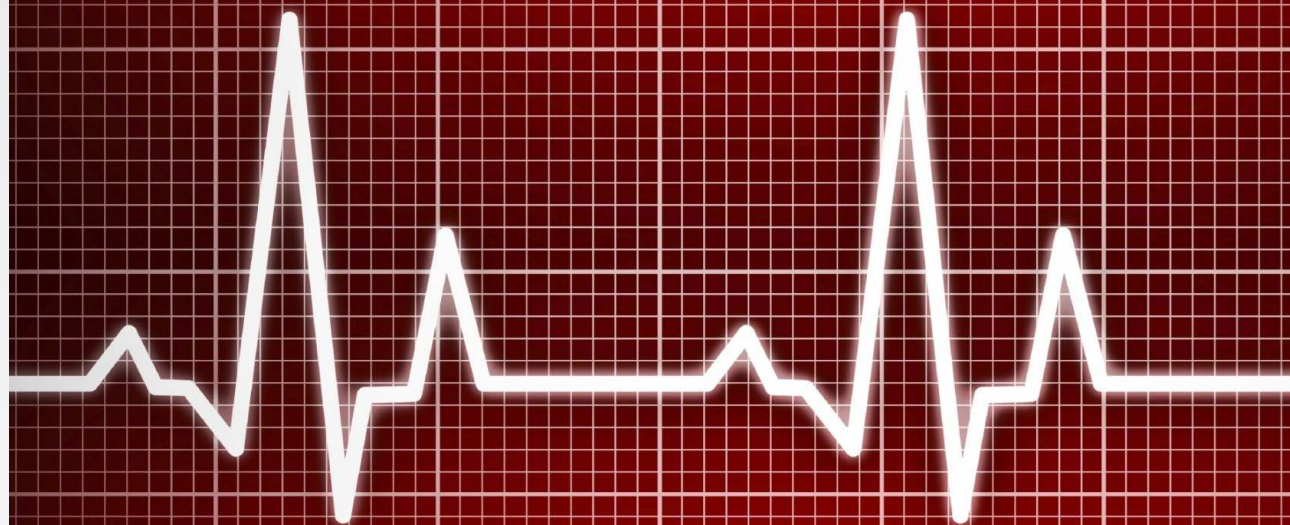

FYZIOLOGIE

bk4013

vojtech.grun@fsps.muni.cz

Konzultační hodiny:
- po domluvě emailem

PODMÍNKY K UKONČENÍ PŘEDMĚTU

ZÁPOČET:

- Docházka
  - 2 absence bez omluvy
  - Následné individuální domluva s vyučujícím
- Protokoly
  - Vše odevzdané do konce semestru (kontrola na poslední hodině)
- Aktivní práce v hodinách
- 3x průběžné testy na seminářích/ 1x závěrečný test

ZKOUŠKA:

- Ústní zkouška

DOPORUČENÁ LITERATURA

- Richard Rokyta. ***Fyziologie: pro bakalářská studia v medicíně, ošetřovatelství, přírodovědných, pedagogických a tělovýchovných oborech.*** 3. vyd. Praha: Galén, 2016. 434 s. ISBN: 978-80-7492-238-1
- Silbernagl, Stefan - Despopoulos, Agamemnon. ***Atlas fyziologie člověka.*** 6. přeprac. vyd. Praha : Grada, 2004. xiii, 435. ISBN 80-247-0630-X.
- Bartůňková Staša a kol. ***Fyziologie pohybové zátěže.*** Praha: Karolinum, 2013. 254 s. ISBN 978-80-87647-06-6.
- Skripta Fyziologie + Praktika (on line): Bernaciková, Kapounková, Novotný, Vomela, Vomelová – v Isu: Učební materiály
- Protokoly – v Isu: Odpovědníky

AKTIVITA 1 - ANKETA

1. SPORT (disciplína) + SPORTOVEC (reprezentant, výkonnostní, bývalý, po zranění, rekreační, nesportovec)
2. POVOLÁNÍ VE SPORTOVNÍM ODVĚTVÍ
3. CO A JAK MONITORUJI (tréninkovou zátěž, stav wellness, tréninkový deník, chytré hodinky/“apky“)
4. DODRŽUJI ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL?/REGENERUJI DOSTATEČNĚ?
5. MOJE ZKUŠENOSTI S ÚNAVOU, PŘETRÉNOVÁNÍM, ÚRAZY

skupinky, 5min

PROČ FYZIOLOGIE?

**VZTAH FYZIOLOGIE A
SPORTOVNÍHO VÝKONU**

ZÁTĚŽ

**VYVOLÁVÁ ZMĚNY V
ORGANIZMU**

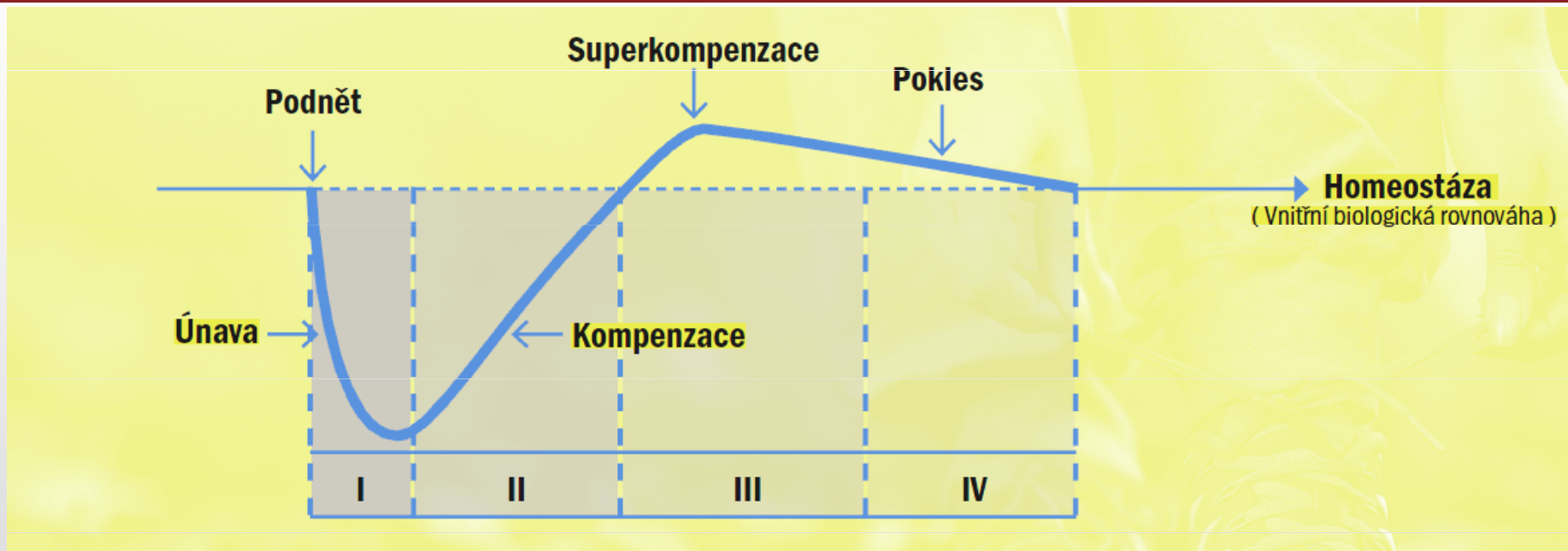
REAKCE A ADAPTACE ORGANIZMU NA ZÁTĚŽ

REAKCE → akutní
(bezprostřední) reakce organismu
na jednorázovou zátěž
- druh, intenzita, délka zatížení

ADAPATCE → dlouhodobá
odpověď organismu na
opakovanou zátěž
- druh, frekvence, intenzita, a
délka zatížení

ADAPTACE

SUPERKOMPENZACE, DESADAPTACE, MALADAPTACE

Nárůst, pokles, poškození

Zásady optimálního tréninkového zatížení

- Tréninkový objem (délka a frekvence), intenzita (objektivní – rychlost, SF, laktát, W a subjektivní-Borg. šk.) a délka zotavení

AKTIVITA 2 - PŘÍŘAZOVÁNÍ

REAKCE

- Zvýšení průtoku krve (vazodilatace)
- Zvýšení SF
- Zvýšení minutové ventilace
- Relativní zvýšení počtu červených krvinek dané hemokoncentrací
- Zvýšené vyplavování katecholaminů (adrenalin a noradrenalin) do krve
- Zvýšený krevní průtok kůží
- Zvýšená produkce laktátu
- Vyšší využití glykogenu
- Zvýšené pocení
- Zvýšení hodnoty tepového kyslíku

ADAPTACE

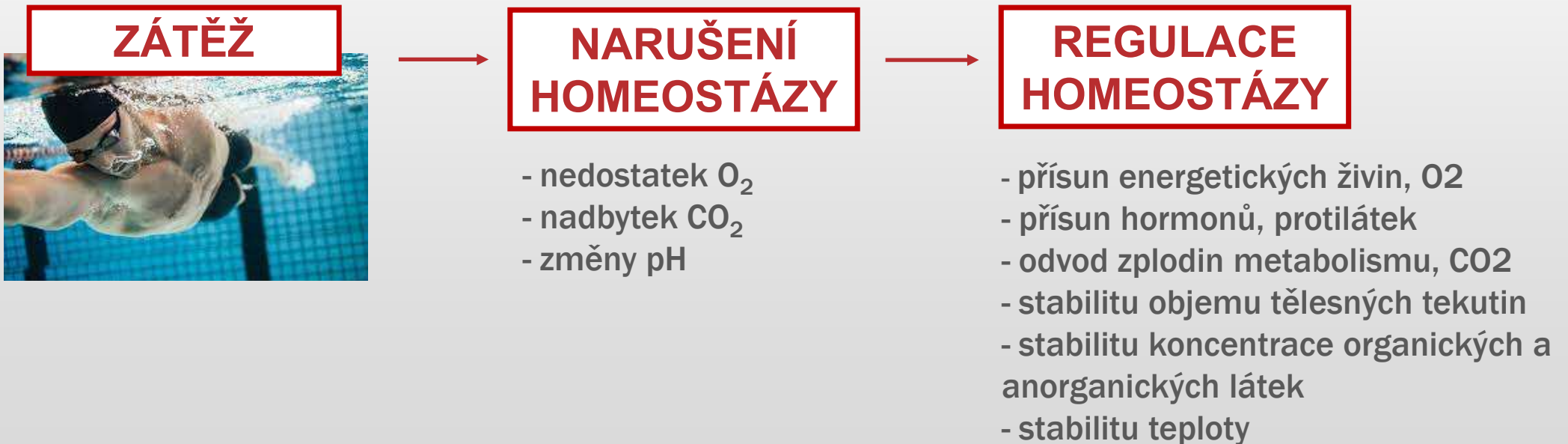
- Snížení % tělesného tuku
- Zpevnění kosti ve směru tahu a tlaku změnou architektiky kostní tkáně (změna kostní denzity)
- Zvětšení svalové hmoty tj. ztlustění (hypertrofie)
- Zmnožení cév a zlepšení mikrocirkulace ve svalech
- Zlepšení neurosvalové koordinace
- Snížení SF
- Rychlejší utilizace tuků pro vyšší aktivitu lipázy
- Získání příjemných a radostných zážitků při pěstování sportu a při vyšší pohybové aktivitě
- Zvýšení sebedůvěry, seberealizace, antidepressivní vliv vyšším vyplavováním serotoninu
- Zvýšení zásob makroergních fosfátů (ATP, CP)
- Zvýšení počtu mitochondrií a krevních kapilár

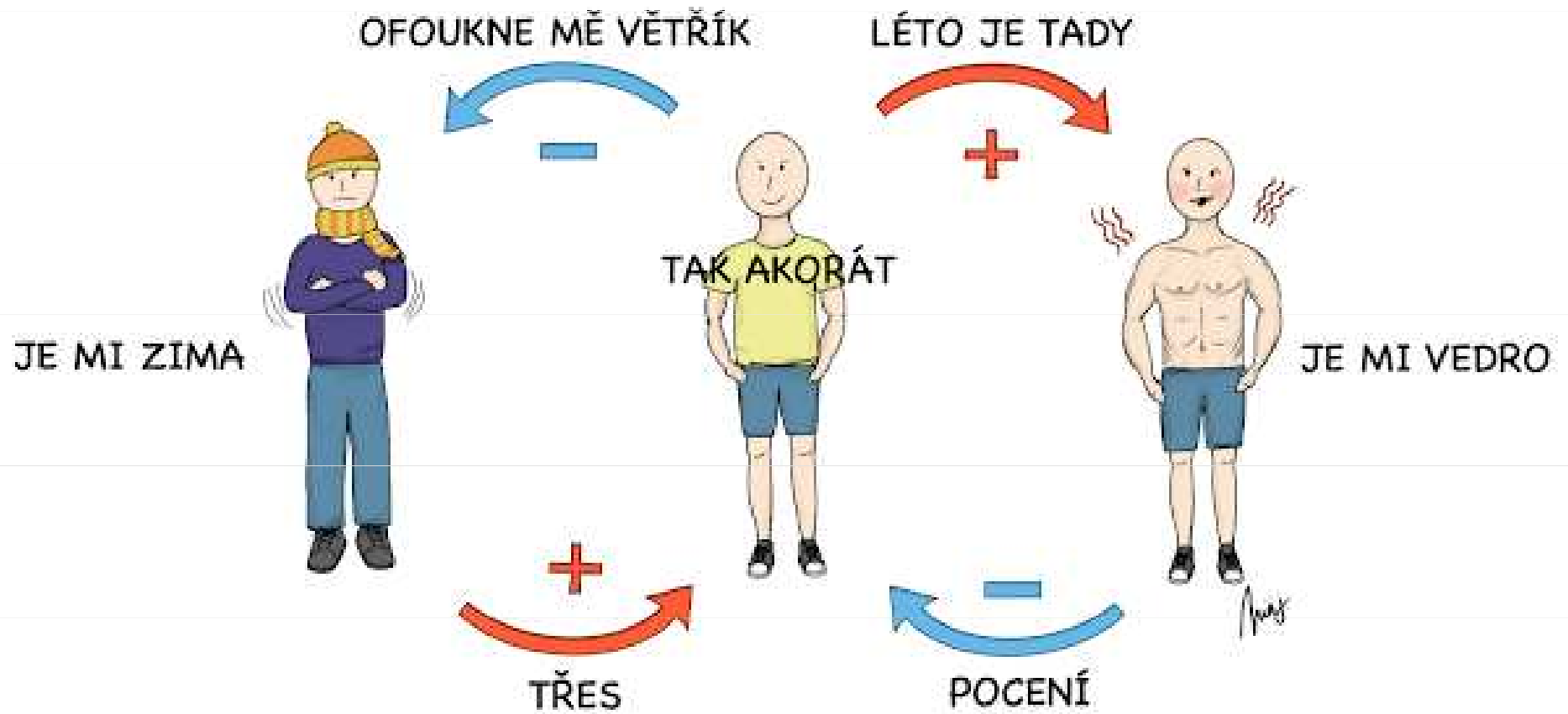
HOMEOSTÁZA

STÁLOST vnitřního prostředí

Přežití buněk je možné pouze v prostředí s určitou fyzikální a chemickou stabilitou (teplota, tlak, chemické složení atd.). Organismu se snaží o udržení stálých vnitřních podmínek, čímž zajišťuje přežití jedince v neustále se měnícím prostředí, které je zdrojem zátěže – stresu.

NEGATIVNÍ ZPETNÁ VAZBA

základní úrovně REGULACE HOMEOSTÁZY

MOLEKULÁRNÍ ÚROVEŇ

nárazníkové systémy krevní, tzv. pufry -
pH

MAKROMOLEKULÁRNÍ ÚROVEŇ

enzymové regulační systémy – Krebsův
cyklus

BUNĚCNÁ ÚROVEŇ

transport látek přes membránu, aktivní
transport, Na^+ - K^+ pumpa

TKÁŇOVÁ, ORGÁNOVÁ ÚROVEŇ

plíce, ledviny, játra, krev

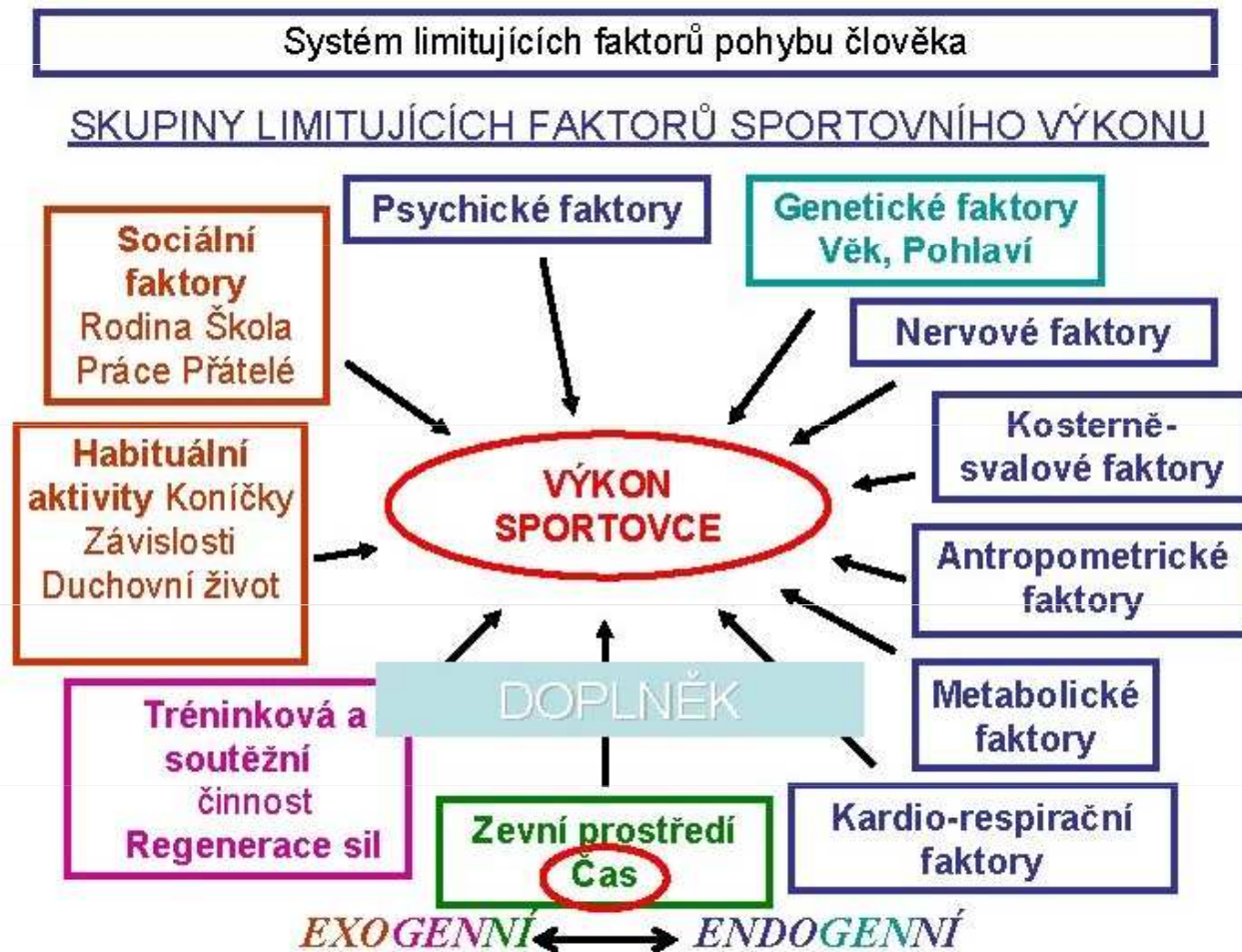
SYSTÉMOVÁ ÚROVEŇ

neuroendokrinní systém

AKTIVITA 3 - LIMITUJÍCÍ FAKTORY SPORTOVNÍHO VÝKONU

- Skupinky 4-5 osob
- 3 min

LIMITUJÍCÍ FAKTORY SPORTOVNÍHO VÝKONU

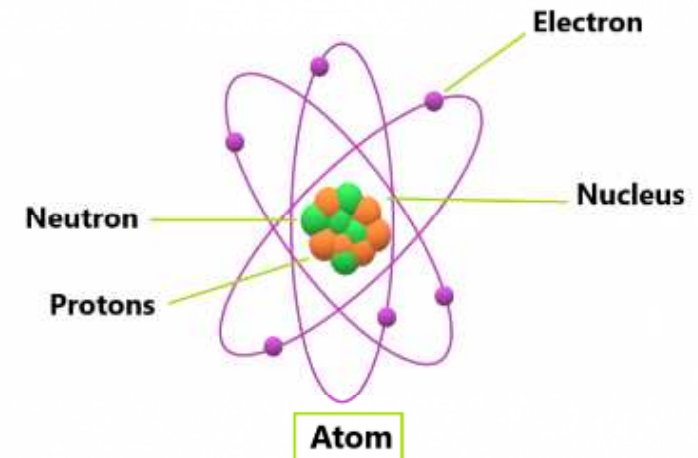
STUPNĚ ORGANIZACE LIDSKÉHO TĚLA

CHEMICKÁ (MOLEKULÁRNÍ ÚROVEŇ)

- Nejmenší chemickou jednotkou je atom
- Atomy vytvářejí molekuly $\Rightarrow$ molekuly vytvářejí organely

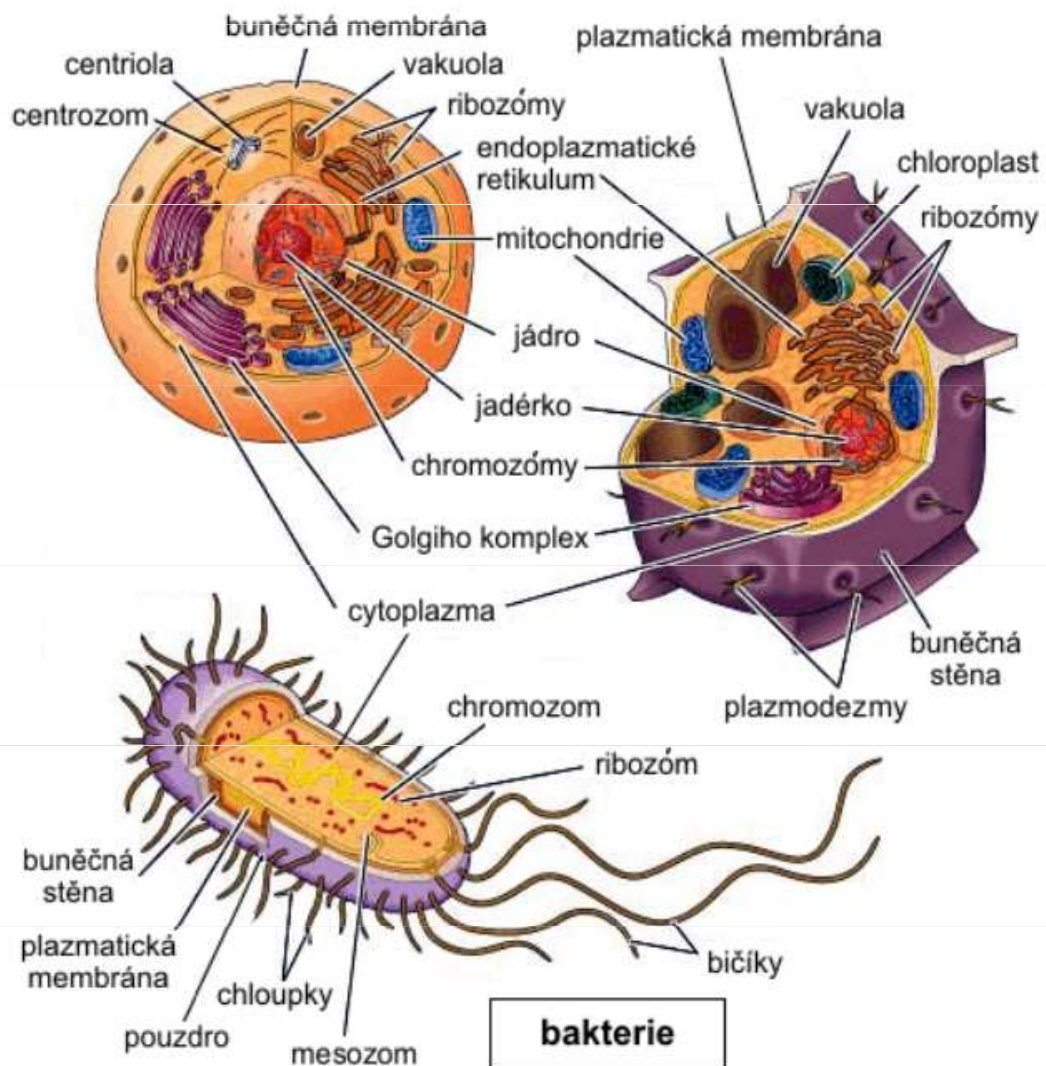
BUNĚČNÁ ÚROVEŇ

- Buňka je základní stavební a funkční jednotka všech organismů.
- Buňky jsou skupinou atomů, molekul a organel
- Podle stavby rozlišujeme dva typy buněk – prokaryotické a eukaryotické
- Shluky buněk se stejnou fčí nazýváme tkáň

živočišná buňka

rostlinná buňka

BUŇKA

Prokaryotické buňky nemají pravé jádro, pouze DNA. Rozeznáváme archea a bakterie.

Eukaryotické buňky mají pravé jádro a rozlišujeme buňky: rostlin, živočichů a hub.

STAVBA BUŇKY

součást buňky a popis

jak se projevuje navenek

jádro – Je v něm uložena genetická informace ve formě DNA.

DNA je návod na tvorbu bílkovin (proteinů), v jádře je tedy „recept“ na stavební materiál vlasů, kostí, svalů aj., ale také enzymů a hormonů.

cytoplazmatická membrána – Ohraničuje buňku, zajišťuje výměnu látek s okolím a komunikaci.

Organismus není neorganizovanou neohrazenou hmotou, buňky si mohou předávat informace a látky.

buněčná stěna (c; není u živočichů) – Vně cytoplazmatické membrány, je propustná, zpevňuje buňku, obvykle z polysacharidů.

Orgány rostlin a hub jsou „tuhé“ a udržují si tvar.

mitochondrie – Zajišťuje získávání energie rozkladem živin (organických látek) za účasti kyslíku (buněčné dýchání).

Můžeme získat energii např. ze svačiny, kterou sníme (za spoluúčasti kyslíku, který dýcháme).

vakuoly (v živočišných buňkách nemusejí být) – Jsou skladištěm různých látek (např. voda, cukry, barviva...), svým tlakem zajišťují napětí buňky.

Např. květenství chrpy je modré, protože ve vakuolách jeho buněk jsou anthokyany. Zalitá rostlina v květináči není zvadlá.

ribozomy – Probíhá na nich tvorba bílkovin.

Organizmy jsou schopné tvořit bílkoviny.

chloroplast (pouze u rostlin) – Zajišťuje fotosyntézu, obsahuje barvivo chlorofyl.

Rostliny mohou fotosyntetizovat a jsou obvykle zelené.

STAVBA BUŇKY

- V buňkách se dále nachází:
- **Endoplazmatické retikulum** – Soustava kanálků a váčků, zajišťuje transport a úpravu látek, na drsné (granulární) endoplazmatické retikulum nasedají ribozomy a probíhá zde tvorba bílkovin (proteosyntéza)
- **Golgiho komplex** – Stavebně podobný endoplazmatickému retikulu, provádí třídění a transport látek
- **Lysozom** (není u rostlin) – Váček sloužící k rozkladu/odbourávání látek díky kyselému pH a enzymům
- **Centrozom** (není u vyšších rostlin a hub) – Účastní se dělení buňky
- **Cytoskelet** – Zajišťuje rozmístění organel, transport látek a průběh buněčného dělení. Z různých proteinů
- U rostlin se kromě chloroplastů nachází např. **chromoplasty** (náleží mezi plastidy), které obsahují barviva rozpustná v tucích